

סיקור קצר – לשם תכנון לטווח ארוך

(הייצוא לאיראן)

משעורה, סובין וכוספה כותנה — כ־ $\frac{1}{3}$ מכל מין.

העגלות הרכות נראו לי במצב מדולדל במקר צת והוסבר לי שמקמצים שם במנת החלב כיוון שמעוניינים בשיווק מקסימאלי של התנובה (בתחילי חלב ליונקים אין משתמשים עד עתה). בגיל של 6 שבועות עוברים להגמעה בחלב רוה (שמתקנים מאבקה), אולם מחמת צמצום מנות החלב המלא בגיל הרך ביותר (עד 6 שבועות), בולט הפיגור בהתפתחות העגלות גם בתקופת החלב הרוה, ורק לאחר הגמילה, כשהעגלות מסתגלות לצריכה משופעת של מזון מרוכז, מוחשת גדילתן ובגיל 14-15 חודש הן נראות מפותחות די וראויות להפראה.

ליד כל משק קיים כבר מכון חליבה מודרני ובאחד המשקים, המחזיק כ־500 חולבות הוקם מכון חליבה עם 18 עמדות טאנדם. עלי לציין שהחליבה מבוצעת בצורה מתקנת ביותר, כשכל חולב מטפל בשתי יחידות חליבה בלבד. ביקורת התנובה נערכת פעמיים בחודש, אחת מהן היא רשמית, כשגם אחוז השומן נבדק. מספר החליבות הוא 2 ביממה. את החלב מובילים למחלבה בקנקנים (ממשק אחד — אף 8 טונות ביום), שתי פעמים ביום, אך הוקמו כבר במספר משקים מצננים ומיכלי קירור; בקרוב יתחילו להוביל את החלב במיכליות, כנהוג אצלנו.

ההתפתחות המזורות והרחבה במשק החלב באיראן הינה בבחינת תופעת־לוואי להתפתחות הנמרצת של המשק האיראני בכללותו, לענפיו השונים. בולט הקצב המהיר בכינון מפעלי תעשייה שונים סביב הערים, התרחבות הבנייה והמסחר. כשעבדתי באיראן בשנים 1960—1963, היתה עדיין ההתפתחות בחקלאות איטית, ובמסחר ובתעשייה — אף הורגשה נסיגה בגלל אי־היציבות במצב המדיני מחמת הראפורמה האגראית. רבים אף הבריעו את הונם מהארץ וחששו מהשקעות במפעלים שונים. כיום מורגשת יציבות ומתבלט האימון במשטר המדיני. ההון שמת-

עברו 4 שנים מאז ביקרתי באיראן, ובנסיגת עתי הפעם הייתי מלא סקרנות לגבי התקדמות העדרים „שלנו” בארץ זו. אמנם הייתי מעודכן במידה מסוימת בכל הנוגע למצב בכלל מהאינפורמציה שנמסרה על ידי חברים שביקרו שם לעתים קרובות, אולם לא שיערתי מהו היקף העדר ולא ידעתי פרטים על ההתפתחות העצומה שחלה שם ב־2-3 השנים האחרונות; יש לציין שהתפתחות זו הושגה, במידה לא מעטה, הודות להדרכתו היעילה של חברנו עמוס רפמן, העושה שם זה שנים אחדות כמדריך.

העדר הישראלי־פריזי שבאיראן מונה כיום כ־4000 ראש בקר — חלקו מהייבוא הישיר וחלקו מגידול העגלות שנולדו שם במשך 7 השנים, מאז בוצע המשלוח הראשון של 60 עגלות (בשנת 1960). רובו של הבקר מוחזק בכ־20 משקים שבסביבת טאהאראן, אולם הוא מצוי גם באיספאהאן (120 ראש) ואף באבאדאן.

על אופן החזקת הבקר באיראן כתבו כבר פעמים אחדות (על הסככות, החצרות וכו') ואני אמסור רק על התרשמותי ממראה־עיניים, בהיוותי הפעם נתון לרשמים של תנאי הארץ שלנו בעונת החורף והבעיות של מימשק, מרבץ יבש לבהמות, ניקיון וכו'. אודה שהופתעתי באופן מיוחד לטובה מהמראה הטוב של הבהמות שם, מנקיון ומפרוותן המבריקה — וכל זאת ללא שימוש גדוש בחומרי ריפוד. נוכחתי שלרשות הבהמות שם „מרחב מחייה” מרווח יותר בחצרות, שהינן מרוצפות; וכן מקפידים שם על ניקוי החצרות (גרידה) לעתים תכופות.

הזנת העדרים באיראן משביעת־רצון בהחלט. בעונה זו של החורף, אין כמובן מספוא ירוק טרי (עונה זו נמשכת כ־7 חודשים) ותפריט המזון מתבסס על 8-9 ק"ג שחת אספסת, 10 ק"ג תחמיץ תירס מאיכות טובה, 10 ק"ג סלק אדום (או סחיט יבש שהוספג מים ותובל בקש) ומנת מזון מרוכז בצורת תערובת, שהורכבה

כונת השומן בחלב, מקפידים על מבנה העטין וצורתו, ולשם השגת „השבחות“ אלה הם גם רוכשים פרים מארצות-חוץ (ארה"ב ועוד). כיום מבוקשת מצידם מבכירה מפותחת יותר בגופה, עמוקה, בעלת עטין צמוד יפה עם פטמות ממר קמות כראוי. הם מעוניינים במבכירות עם גיל המלטה ראשונה שלא יהיה פחות מ־24 חודש. לעתיד לבוא מבכירות כאלה בעיקר ייתבעו מאיתנו. ואם נרצה לקיים את ענף הייצוא בקביעות, עלינו לשים לב בכל הרצינות למשר אלות האלה של הקונים. עלינו לתכנן כבר היום את הגידול והטיפול בהתאם למגמות הנ"ל, על משקי ספרה-עדר שלנו להחליט מה עדיף לגביהם — לגדל מבכירות מהסוג שיתאים לייצוא, או להוציא לשוק הבשר בארץ עגלות בגיל צעיר מחמת השימוש בפריים ללא מוצא בדוק ומאושר. סבורני, תוך סיכום הרשמים שלי, שמגדלי עגלות שיפיקו את רצון הקונים, יבואו על שכרם אף בשנים הבאות, ואין הם צריכים לחשוש שלא ימצא דורש ל„תוצר“ המשובח שלהם.

אשר כרצוני

ת"א, ינואר 1968

קבל מהפקעת הקרקעות משמש מנוף אדיר בפיתוח כל ענפי הכלכלה. תוך רכישת יידע ממפעלים בינלאומיים מקימים בתי-חרושת שונים והכל מתרחב בצעדי ענק, כי אין בעיות מיוחדות בהתייקרות העבודה (שכר-העבודה באיראן עודנו נמוך למדי). מגלים בזמן האחרון מרבצי מחצבים ומתכות, בונים מפעלים הידרו-חשמליים וכיום יש כבר רשת חשמל ומים ענפה למדי ליד הערים הראשיות, טכנאים זרים לאל-פיהם, עסוקים במפעלים החדשים, כן גדלה שיכבה של עובדים מקצועיים ואקדמאים מבני הארץ, ואלה נזקקים לרמת מחיה משופרת יותר וממילא הם מופיעים כצרכנים של חלב ומוצריו. אין ספק שסוג הצרכנים האלה יתרבה גם בעתיד. ועכשיו — עלינו ללמוד משהו מהתפתחות העניינים באיראן, נכון אמנם שהבקר הישראלי פריזי התבסס שם, אולם מוטל עלינו להיות ערים למגמות ול„רחשי-הלב“ של אותם הבוקרים האיראניים שמעוניינים בפיתוח משק החלב. מורגש בזמן האחרון שהם מתחילים להקפיד יותר על „טיפוס אידיאלי“ של פרת-חלב והכוונה היא — למראה הבהמה, למבנה שלה ולאכזותה מכמה וכמה בחינות; הם חותרים להעלאת מת-

התקופה פרנסת המזריעים?

ההצלחה בהקפאת זירמה ושימוש בה עוררה את בעלי העדרים בארה"ב לבצע את ההזרעה ב„עבודה עצמית“. הם רוכשים, או מקבלים בהשאלה, מיכל עם קירור בחנקן נוזלי, קונים זירמה מאגודות להזרעה או מבעלי מכוני הזרעה פרטיים, ולאחר לימוד הטכניקה של ההזרעה מבטלים את הקשר עם המזריעים. במדינת מישיגן נערך מישאל בין 62 חוואים שעברו להזרעה פרטית והתוצאות היו כדלקמן: 26 בעלי משקי חלב (42%) עשו זאת מחמת אי-שביעות רצון מהקשרים עם המזריעים; 10 בעלי-משקים (16%) עשו זאת מטעמי חיסכון בהוצאות ההזרעה; 8 חוואים (13%) הצהירו שהעלו בשיטה זו את שיעורי ההתעברות, וכן עיתוי ההזרעה נוח להם יותר, 18 חוואים נימקו את השינוי בנוחיות לבעל העדר מכמה וכמה בחינות, כגון — אפשרות להזריע מתי שנוח ביותר מבחינת העבודה והסידורים ברפת, אחסנה ושימוש בזירמה מפר פרטי, שימוש בזירמה מוכנת ומזומנת מפריס רצויים, וסלקציה יסודית יותר בפריס.

הוועדה שערכה את המישאל בדקה באופן יסודי את נימוקי החוואים הנ"ל והגיעה לתוצאות

דלהלן:

(1) לא נתבלט שיפור של ממש בהתעברות ע"י הזרעה פרטית; (2) ההוצאות להתעברות התנוודו בין 6.09 דולר ל-11.04 דולר וההוצאה הממוצעת לכל המשקים, שמשפר פרוותיהם לעדר נעו בין 27 ל-220 ראש, היתה 8.69 דולר. במחיר ההתעברות נכללו ההוצאות למיכל, לחנקן נוזלי (שיש לחדשו אחת ל-3 שבועות) ולמנות הזירמה הקפואה. ההוצאה הגדולה ביותר לכל התעברות נגרמה, כמובן, לבעלי העדרים הקטנים, והמסקנה מניתוח כל הנתונים היא שרק לבעלי עדריים עם 80 פרה ולמעלה מזה כדאי לעבור להזרעה פרטית, אם בעל המשק יתאמן יפה בביצוע ההזרעה.